

گزارش میدانی ایسکانیوز از همایش توانمندسازی استادان حوزه علوم انسانی در دانشگاه آزاد؛

توسعه علوم انسانی در سایه توجه به نیازهای بومی است / نقش تعیین کننده فقها در اسلامی سازی علوم انسانی

عدم وجود نظریه پرداز در حوزه علوم انسانی ناشی از غفلت نسبت به نیازهای بومی و منطقه‌ای است. احیای هنرهای بومی و منطقه‌ای با توجه به شرایط اقلیمی، یکی از عمده ترین راه‌هایی است که می‌تواند منجر به تولید نظریه و تربیت نظریه پرداز شود.

به گزارش خبرنگار گروه دانشگاه ایسکانیوز، علوم انسانی جزو مهم ترین شاخه های علوم بوده که توجه به آن منجر به توسعه و پیشرفت یک کشور می‌شود. در کشورهای غربی شاید از حضور متخصصان در بسیاری از علوم دیگر استفاده می‌کنند اما در حوزه علوم انسانی، توجه ویژه به این مسئله دارند که حتما مدیران جامعه خود را به صورت بومی پرورش دهند. بنابراین یکی از دلایل موفقیت در توسعه و پیشرفت یک کشور، توجه ویژه به حوزه علوم انسانی است که باید مورد توجه مسئولان امر قرار گیرد.

متأسفانه، علی‌رغم اهمیتی که علوم انسانی در عرصه جهانی دارد؛ اما در ایران مغفول مانده و هنوز منبع بسیاری از کتب در این رشته‌ها، برگرفته از منابع غربی است. بدون تردید، برای تربیت نظریه پرداز در کشور و ارائه نظریاتی در حوزه های مختلف علوم انسانی نیازمند توجه بیشتر به چگونگی تربیت افراد از بدو ورود به مرحله آموزش هستیم.

دانشگاه آزاد اسلامی به عنوان بزرگ ترین دانشگاه کشور، با توجه به شناخت اهمیتی که حوزه علوم انسانی دارد؛ به عنوان تنها مرکز آموزش عالی، اقدام به تاسیس یک معاونت به طور تخصصی کرده و معاونت علوم انسانی و هنر برای پرداخت تخصصی به موضوعات این حوزه در دانشگاه آزاد راه اندازی شد. در همین راستا و برای توانمندسازی استادان این حوزه گروهی از استادان نخبه علوم انسانی تحت عنوان هیئت های اندیشه ورز تشکیل شده که مهم ترین مأموریت آنها ارائه مشاوره به معاونت علوم انسانی بوده و قطعاً توجه ویژه به این امر در دانشگاه آزاد، نوید دهنده اتفاقات خوب در این حوزه است.

برای بررسی دلایل عدم توجه به حوزه علوم انسانی در شاخه های مختلف به سراغ برخی از استادان نخبه در هیئت های اندیشه ورز که در همایش توانمندسازی استادان حوزه علوم انسانی دانشگاه آزاد حضور داشتند رفتیم. نکته جالب توجه در این همایش که نوید دهنده حضور درخشان دانشگاه آزاد در بخش علوم انسانی بوده، حضور استادان جوان به عنوان نخبگان حوزه علوم انسانی و استنادی است که علی‌رغم تحصیل در خارج از کشور و بهره‌مندی از امکانات بهتر، ترجیح دادند در ایران حضور پیدا کرده و به کشور خود خدمت کنند.

ایجاد کمیته ای تخصصی در رشته علوم تربیتی، توسط معاونت علوم انسانی دانشگاه آزاد

به گفته حمدالله منظری توکلی استاد علوم تربیتی دانشگاه آزاد واحد کرمان، بزرگ ترین نقطه ضعف در کمبود نظریه پرداز علوم انسانی، ارائه نظریات نظریه پردازان غربی به عنوان دروس دانشگاهی در دانشگاه های ایران است. متأسفانه بسیاری از استادان ما در این رشته، فارغ التحصیل غرب هستند. هیچ نظریه پردازی در این رشته در ایران نداریم تا بتوانند براساس آموزش های اسلامی و دینی، نظریاتی را ارائه کنند. در رشته علوم تربیتی در ایران، استادان به نامی چون علی شریعتمداری داریم اما همین افراد هم نتوانستند در حوزه علوم تربیتی

وی معتقد است، با توجه به نگاه ویژه‌ای که دانشگاه آزاد در توسعه علوم انسانی دارد و ایجاد یک معاونت جدید، قطعاً آینده روشنی برای حوزه علوم انسانی در این دانشگاه، پیش‌بینی می‌شود. ایجاد یک کمیته تخصصی در رشته علوم تربیتی با حضور استادان مطرحی که در دانشگاه آزاد وجود دارند قطعاً برای رسیدن به ایجاد نظریات سودمند در این رشته، کمک خواهد کرد.

علوم انسانی نیازمند توجه حوزویان است

به گفته سید جواد علیزاده گنجی عضو هیئت علمی گروه حقوق واحد قائم‌شهر که از فارغ‌التحصیلان دانشگاه پنجاب هندوستان است، برگزاری همایش‌هایی با عنوان توانمندسازی استادان حوزه علوم انسانی، زمینه‌ساز مناسبی برای نزدیکی میان استادان، تبادل نظر در این حوزه و پیش‌مقدمه‌ای برای خلق نظریات مختلف خواهد بود.

وی معتقد است، بدون تردید خودباوری و عدم اتکا به نظریات نظریه‌پردازان غربی در حوزه علوم انسانی یکی از دلایل خلق نظریه خواهد بود که باید به تقویت این امور در استادان دانشگاه‌ها پردازیم تا بتوانیم با تکیه بر نظرات بومی و اسلامی، الگوی صحیحی را در رشته‌های مختلف علوم انسانی به نسل فردای ایران ارائه داده و حتی نظریه‌پرداز تربیت کنیم.

به گفته وی، یکی از دلایل عدم وجود نظریه در رشته حقوق، به‌ویژه حقوق خصوصی، مرتبط بودن این رشته با امور فقهی بوده که شاید نیازمند توجه بیشتر حوزویان ما در این رابطه است. متأسفانه، علی‌رغم تاکید مقام معظم رهبری بر توجه به کرسی‌های آزاداندیشی و تولید نظریه در علوم انسانی کار چندانی در این زمینه انجام نشده است.

علیزاده گنجی از جمله نخبگانی است که با وجود امکانات مناسب در هندوستان و دریافت پیشنهاد برای حضور در دیگر کشورها جهت تدریس، ترجیح داده به ایران برگردد و به مردم وطن خود خدمت کند.

توسعه علوم انسانی در گرو حرکت در مسیر پژوهش محوری است

به گفته محمدتقی یونسی رستمی عضو هیئت علمی گروه زبان و ادبیات فارسی واحد رشت، عمده‌ترین دلایل ضعف ما در عدم وجود نظریه‌پرداز در حوزه علوم انسانی برمی‌گردد به دوران قبل از انقلاب که گروه زیادی برای تحصیل به غرب می‌رفتند و بدون تلاش در زمینه نظریه‌پردازی خوراک فکری دانشجویان ما نظریات اندیشمندان غربی بود. در دوران بعد از انقلاب هم که توجه به علوم انسانی اسلامی مدنظر قرار گرفت متأسفانه همچنان این روند ادامه یافته که نیازمند بازنگری کلی است.

وی معتقد است، اگر بتوانیم با حرکت در مسیر پژوهش محوری و بهره‌گیری از کرسی‌های آزاد اندیشی در مسیر توسعه علوم انسانی حرکت کنیم بدون تردید، در آینده‌ای نه چندان دور، می‌توانیم نظریاتی را در حوزه‌های مختلف علوم انسانی ارائه کنیم.

ظرفیت کافی برای توسعه علوم انسانی در دانشگاه آزاد وجود دارد

به گفته اسلام کرمی عضو هیئت علمی گروه معماری و شهرسازی واحد اردبیل، با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب، باید به استقلال در علم برسیم تا بر پایه اینها، نظریه‌های مبتنی بر علوم انسانی را ارائه کنیم. خوشبختانه در رشته معماری و شهرسازی، نظریه‌پردازانی در کشور داریم؛ اما با توجه به قدمت معماری ایرانی و اسلامی قطعاً این تعداد اندک است.

کرمی که خود صاحب نظریه شریعت شهر اسلامی بوده، معتقد است که ظرفیت کافی برای توسعه علوم انسانی در دانشگاه آزاد وجود دارد و ایجاد معاونتی جداگانه در این دانشگاه که منحصر به حوزه علوم انسانی باشد نشان از پتانسیل لازم در این دانشگاه دارد.

عدم وجود نظریه‌پرداز در حوزه علوم انسانی ناشی از غفلت نسبت به نیازهای بومی و منطقه‌ای است

به گفته نفیسه نمدیان‌پور یکی از جوان‌ترین استادان حوزه علوم انسانی و عضو هیئت علمی گروه فلسفه هنر واحد رامسر، عدم وجود نظریه‌پرداز در حوزه علوم انسانی ناشی از غفلت نسبت به نیازهای بومی و منطقه‌ای است. سالهاست که دانشگاه‌های ما به اندیشه‌های نظریه‌پردازان غربی تکیه کردند و این استقلال و خودباوری علی‌رغم اهمیت ویژه‌ای که دارد محقق نشده است. احیای هنرهای بومی و منطقه‌ای با توجه به شرایط اقلیمی، یکی از عمده‌ترین راه‌هایی است که می‌تواند منجر به تولید نظریه و تربیت نظریه‌پرداز شود.

عدم وجود نظریه‌پرداز در حوزه روان‌شناسی، ناشی از عدم بومی‌سازی نظریات روان‌شناسی در ایران است

حسن رضایی یکی دیگر از استادان جوان حوزه علوم انسانی و عضو هیئت علمی گروه روان‌شناسی واحد نجف‌آباد معتقد است، علت عدم وجود نظریه‌پرداز در حوزه روان‌شناسی، ناشی از عدم بومی‌سازی نظریات روان‌شناسی در ایران است. تولید دانش براساس مدل‌سازی اتفاق نمی‌افتد و وقتی می‌خواهیم در یک حیطه خاصی دلایل را پیدا کنیم باید حتماً در آن زمینه و براساس شرایط فرهنگی کشور مدل‌سازی کنیم.

به گفته رضایی، با توجه به ظرفیت بالایی که دانشگاه آزاد در حوزه رشته روان‌شناسی در سراسر کشور دارد و برخورداری از اعضای هیئت علمی توانمند با ایجاد کمیته‌های تخصصی در این رشته و بهره‌مندی از این ظرفیت عظیم، شرایط مناسبی را برای تولید نظریه و تربیت نظریه‌پرداز در حوزه‌های مختلف علوم انسانی در جهت بومی‌سازی و اسلامی‌سازی خواهیم داشت.

نظریات فقهی مناسبی توسط حوزویان ارائه شده است

به گفته حجت‌الاسلام محمدرضا کاظمی گل‌وردی رئیس دانشکده الهیات واحد مشهد یکی از دلایل عدم وجود نظریه‌پرداز در حوزه علوم‌انسانی، بی‌مهری نسبت به رشته‌های این حوزه است تا جایی که متاسفانه بسیاری از خانواده‌های ما تمایلی ندارند فرزندانشان در رشته‌های علوم‌انسانی تحصیل کنند.

وی معتقد است، در زمینه علوم اسلامی و فقه، حوزه فعالیت مناسبی داشته و نظریه‌های مختلفی در بحث‌های فقهی وجود دارد؛ اما در رشته حقوق که برگرفته از فقه است متاسفانه ارتباط مناسبی میان حوزه و دانشگاه برقرار نشده و به نوعی کم‌کاری در این زمینه صورت گرفته که در رشته حقوق نظریه‌پرداز نداریم.

عدم شناخت صحیح از مشکلات روز یکی از موانع اسلامی‌سازی علوم‌انسانی است

به گفته مختار نعم عضو هیئت علمی واحد تبریز در گروه حقوق، یکی از مشکلات اصلی در حوزه اسلامی‌سازی علوم‌انسانی، عدم شناخت صحیح از مشکلات روز و به‌روزرسانی نشدن امور مختلف است. برای به‌روز شدن قوانین، نیازمند توجه فقها به مسائل روز هستیم که متاسفانه در حال حاضر این توجه به اندازه کافی وجود ندارد. همین امر منجر به عدم شکل‌گیری نظریه در این حوزه شده است. به عنوان مثال قوانین مختلفی در بحث تجارت الکترونیک تصویب شده اما در ارتباط با این قوانین جدید در حوزه الکترونیک، مسئله فقهی وجود ندارد و فتوایی صادر نشده است.

چشم‌انداز روشن ایجاد معاونت علوم انسانی و هنر در دانشگاه آزاد

شهناز نایب‌زاده عضو هیئت علمی واحد یزد در گروه مدیریت بازرگانی که از سن ۲۳ سالگی به عنوان استادی جوان مشغول به تدریس بوده، معتقد است که یکی از دلایل عدم وجود نظریه‌پرداز در کشور، نبودن افرادی دغدغه‌مند در توجه به مسائل بومی و مذهبی بوده و در عین حال در بخش بازاریابی رشته مدیریت، نظریه‌پردازانی داریم که در این زمینه فعالیت می‌کنند؛ اما به توجه به ظرفیت عظیمی که در کشور وجود دارد این میزان کفایت نمی‌کند.

به گفته نایب‌زاده، ایجاد معاونت علوم‌انسانی و هنر در دانشگاه آزاد و در کنار هم، با توجه به نزدیکی که دارند قطعاً اثرات ثمربخشی را در ایجاد نظریات مختلف در دو حوزه خواهد داشت.

نبود نظریه‌پرداز در حوزه علوم‌انسانی ناشی از عدم وجود خلاقیت و تقلید از نظرات غربی‌ها

عباس علوی راد، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد ابرکوه و عضو هیئت علمی گروه اقتصاد این واحد دانشگاهی، دلیل عدم وجود نظریه پرداز در حوزه علوم انسانی را عدم وجود خلاقیت و تقلید از نظرات غربی ها می داند.

به گفته وی، اگر در حوزه علم اقتصاد نظریه پرداز داشتیم بدون تردید، برای حل بسیاری از بحران های اقتصادی موجود مشکلی نداشتیم. متأسفانه یکی از دلایل عدم وجود نظریه پرداز در حوزه اقتصاد، دخالت پررنگ سیاستمداران در این عرصه و عدم اجازه حضور به صاحب نظران در حوزه اقتصاد است.

وی معتقد است، اگر بخواهیم در حوزه علم اقتصاد نظریه پرداز داشته باشیم باید از حضور صاحب نظران این حوزه و تجربه سیاستمداران بهره مند شویم نه اینکه کلاً نبض اقتصاد در مسیر سیاست قرار گیرد؛ که در این صورت نه تنها نظریاتی تولید نمی شود بلکه کشور دچار بحران های اقتصادی خواهد شد.

آنچه مسلم است، علوم انسانی دایره بسیار گسترده ای دارد که توجه به بومی سازی و امور مذهبی در توسعه آن و ارائه نظریات مختلف در این حوزه نقش اثرگذاری دارد. از سوی دیگر وحدت حوزه و دانشگاه و نزدیکی این دو با هم، منجر به توسعه بسیاری از علوم مرتبط خواهد شد.

بنابراین برای حرکت در مسیر اسلامی سازی علوم انسانی باید حضور فقها و حوزویان در کنار دانشگاهیان پررنگ شده تا با بهره مندی از اصول فقهی و اسلامی بتوانیم در مسیر اسلامی سازی این علوم حرکت کنیم.

انتهای پیام/